

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**IMPACTUL RĂZBOIULUI DIN
UCRAINA ASUPRA ROMÂNIEI ÎN
ANUL 2022 – INDICATORI
ECONOMICI**

studiu documentar

---

martie 2023

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

<http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Vlad Drăguș

Expert parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

Introducere	4
Impact general.....	6
Context economic general	5
Comerțul cu produse agricole	13
Inflația.....	8
Piața muncii	9
Piața energetică.....	12
Sectorul industrial.....	14
Mediul de afaceri	17
Mediul înconjurător	18
Perspective militare	19
Riscuri potențiale	22
Bibliografie	23

Introducere

Analizând economia României la nivel macro-economic, pentru anumiți indicatori se observă mișcări corelate similare pe parcursul ultimului an (2022), cauzele fiind variate - inflația globală a început să crească începând cu anul 2020 iar efectele politicilor economice protecționiste din timpul pandemiei Sars-COV-2 nu sunt încă pe deplin manifestate. Perturbările generate de războiul din Ucraina asupra economiei europene și a celei mondiale sunt vizibile în special în ceea ce privește piața energetică și piața alimentară; cu toate acestea, cauzalitatea directă a unor manifestări din economia mondială este greu de determinat, aceasta fiind pe de o parte, caracterizată de o interdependență fără precedent istoric, iar pe de altă parte multe produse au prețul stabilit în mod autonom, exemplul cel mai notoriu fiind prețul petrolului stabilit de statele OPEC.

Între factorii economici relevanți, amintim:

Creșterea anuală a PIB:

2020: -3,7%

2021: 5,8%

2022: 4,8%

Evoluția PIB în ultimii trei ani:

Iulie 2020: -9,8%; Iulie 2021: 15,3%; Ianuarie 2022: 1,3%; Iulie 2022: 5,1%; Ianuarie 2023: 4,6%.

[Contribuția agriculturii la PIB](#) (în milioane RON): ianuarie 2020: 2920 RON; Iulie 2020: 2654 RON; ianuarie 2021: 2555 RON; Iulie 2021: 2942 RON; ianuarie 2022: 2125 RON; iulie 2022: 2415 RON.

[Contribuția domeniului serviciilor la PIB](#) (în milioane RON):): ianuarie 2020: 13539 RON; Iulie 2020: 11962 RON; ianuarie 2021: 13889 RON; Iulie 2021: 14233 RON; ianuarie 2022: 142450 RON; iulie 2022: 15393 RON.

[Rata șomajului](#): ianuarie 2022: 5,8%; aprilie 2022: 5,5%; iulie 2022: 5,5%; octombrie 2022: 5,7%; ianuarie 2023: 5,6%.

[Productivitatea forței de muncă](#): ianuarie 2020: 123,388; iulie 2020: 117,217; ianuarie 2021: 120.992; iulie 2021: 120.654; ianuarie 2022: 124.557; iulie 2022: 124.420; ianuarie 2023: 130.76.

[Indicele prețului consumatorilor](#): Februarie 2022: 101,88; Aprilie 2022: 103,74; Iulie 2022: 100,89; Octombrie 2022: 101,28%; Ianuarie 2023: 100,34.

[Rata inflației](#): Februarie 2022: 8,53%; Aprilie: 13,76%; Iulie 2022: 14,96%; Octombrie 2022: 15,32%; Ianuarie 2023: 15,07%.

Balanța comercială: ianuarie 2022: -2134; aprilie 2022: -2835; iulie 2022: 3330; octombrie 2022: -3407; ianuarie 2023: -3087.

Productia industrială: ianuarie 2022: -1%; aprilie 2022: -7,2%; iulie 2022: -2,1; octombrie 2022: 0,6; decembrie 2022: -6,3.

Cheltuielile consumatorilor (milioane RON): ianuarie 2020: 42233; ianuarie 2021: 40314; ianuarie 2022: 42857; iulie 2022: 44418.

Romania -3.7 - 5.1 - 4.6 - 2.6 - 4.2 - Proiecții ale Băncii Mondiale pentru evoluția PIB

Context economic general

Potrivit datelor Băncii Mondiale, Produsul Intern Brut al României a crescut cu 5,8% în 2021, după o contracție de 3,7% în 2020 (din cauza pandemiei de COVID-19); în 2022 a avut loc o creștere de 4,8%. Guvernul se așteaptă ca economia să crească și în 2023, deși într-un ritm mai lent, de aproximativ 4,5 -3,5% pe an. Cu toate acestea, de remarcat faptul că pandemia COVID-19 și efectele de durată ale acesteia precum și incertitudinea economică globală pot avea un impact negativ asupra acestor previziuni.

În ceea ce privește comerțul, exporturile României către Ucraina au totalizat 2,2 miliarde de dolari în 2020, făcând din Ucraina a 11-a cea mai mare piață de export. Totuși, per total s-a înregistrat o scădere cu 8,3% față de nivelul anului 2019. Importurile din Ucraina au scăzut, de asemenea, cu 12,1% în 2021.

În general, deși conflictul din Ucraina a avut un impact sesizabil asupra economiei românești, acesta este doar unul dintre alți mulți factori care pot influența creșterea economică și volumul comerțului (alți factori ar fi pandemia COVID-19, tendințele economice globale și deciziile de politică internă).

Dimensiunea comercială

Relațiile comerciale directe ale României cu Rusia și cu Ucraina sunt limitate ca volum. Conform datelor BNR, pentru anul 2021 importurile FOB directe din cele două țări au cumulat 4,2 la sută din totalul importurilor României, în timp ce exporturile FOB ale României către Rusia și Ucraina au totalizat 2,2 la sută din total. Valorile reflectă strict expunerea directă a României față de cele două economii, fără a lua în calcul eventuale expuneri indirecte prin comerțul derulat cu o serie de intermediari. În același timp, posibile efecte adverse mai substanțiale se conturează în cazul importurilor de combustibili minerali, lubrifianți și materiale conexe. În cazul României, conform datelor Eurostat, circa 46 la sută din importurile de gaze naturale au ca sursă directă de proveniență Rusia, în timp ce restul importurilor de astfel de produse se

derulează prin intermediari precum Bulgaria sau Ungaria, expunerea principală fiind, de fapt, tot în relația cu Rusia. Totuși, România se numără printre țările europene cu dependența cea mai redusă față de importurile rusești de gaze naturale, pe fondul asigurării consumului de astfel de bunuri - în proporție de peste 70% - din producția internă. O situație relativ similară se poate constata și în cazul expunerii României la importurile de petrol și produse petroliere, în cazul acestora dependența consumului României de importuri fiind mai ridicată. Efectele indirecte ar putea fi de amploare mai ridicată. Astfel, pe termen scurt, se prefigurează: (i) persistența crizei energetice, (ii) creșteri ale cotațiilor materiilor prime non-energetice, în special agroalimentare (spre exemplu, cereale, semințe oleaginoase ș.a.m.d.), (iii) reamplificarea crizei semiconductorilor pe fondul unei exacerbari a penuriei anumitor metale și (iv) alte sincope în lanțurile globale de valoare adăugată, inclusiv în partea de distribuție, de natură să greveze fluxurile comerciale internaționale. Acești factori pot afecta suplimentar activitatea economică a partenerilor comerciali ai României, conducând și la o scădere a cererii pentru exporturile economiei interne¹.

Impact general

Unul dintre sub-domeniile economice care a înregistrat cele mai pronunțate efecte (ale războiului) a fost comerțul, în special în sferele industriei și a serviciilor. România a avut în mod tradițional legături economice puternice cu Ucraina, iar conflictul a perturbat fluxurile comerciale și a provocat incertitudine pentru afacerile din regiune. În mod special, conflictul a perturbat aprovizionarea cu energie, România fiind nevoită să găsească surse alternative de gaze naturale și petrol.

Vânzările din comerțul cu amănuntul au crescut cu 0,8 % în luna octombrie 2022 față de decembrie 2021. Creșterea anuală s-a situat la 2,5%, care fiind coroborată cu creșterea indicilor inflației a dus la scăderea puterii de cumpărare a populației în anul 2022 (a fost afectat venitul real disponibil). De asemenea, creditul guvernamental și depozitele neguvernamentale s-au ajustat cu ritmuri lunare de 0.6% (la 363 miliarde de lei) respectiv 0,2% (490 miliarde de lei).²

Conflictul a avut un impact semnificativ și asupra economiei europene în general, fapt care a afectat, la rândul său, și România. Sancțiunile impuse Rusiei, unul dintre partenerii comerciali ai României, au dus la o scădere a valorii comerțului și investițiilor între cele două țări. În plus, conflictul a contribuit la instabilitatea în regiune, care poate avea un impact negativ asupra încrederii investitorilor și asupra creșterii economice. Invadarea Ucrainei de către Rusia a avut un impact semnificativ asupra

---

¹ Raport BNR – mai 2022

² Academia Română, Institutul de Economie mondială, *Piața Internațională, Analiza de conjunctură economică și geopolitică, prețuri și cotații*, Nr. 11/noiembrie 2022. P. 27

activității economice și a inflației prin prețurile mai ridicate ale produselor energetice și ale materiilor prime, perturbarea schimburilor comerciale internaționale și reducerea încrederii.

În pofida acestor provocări, economia românească a rămas relativ stabilă, în ultimii ani. De fapt, România a reprezentat una dintre economiile cu cea mai rapidă creștere din Europa - cu plusuri notabile în sectoare precum IT, automobile și producție în general. Guvernul a implementat, de asemenea, o serie de măsuri economice menite să stimuleze investițiile și competitivitatea, care au contribuit la izolarea economiei de unele dintre efectele negative ale conflictului din Ucraina.

Impactul războiului trebuie evaluat în contextul fundamentelor solide ale economiei zonei Euro, susținute de sprijinul amplu din partea politicilor protecționiste. Blocajele la nivelul ofertei au prezentat unele semne de atenuare, iar condițiile pe piața forței de muncă au continuat să se amelioreze. În scenariul de bază din proiecțiile macroeconomice ale experților BCE din luna martie 2022, care încorporează o primă evaluare a implicațiilor războiului din Ucraina, creșterea PIB a fost revizuită în sens descendent pe termen scurt, ca urmare a conflictului. Inflația a continuat să crească, pe seama costurilor neașteptat de ridicate ale produselor energetice. De asemenea, majorările prețurilor a devenit un fenomen generalizat. Ipoteza de bază privind inflația - din noile proiecții ale experților - a fost revizuită semnificativ, în sens ascendent. Potrivit mai multor măsurători, anticipațiile privind inflația pe termen mai lung s-au re-ancorat la ținta de inflație a BCE. Consiliul guvernatorilor consideră tot mai probabilă o stabilizare a inflației la nivelul țintei sale de 2%, pe termen mediu.

În scenariile alternative privind impactul economic și financiar al războiului, activitatea economică ar putea fi inhibată semnificativ de o creștere mai mare a prețurilor produselor energetice și ale materiilor prime și de afectarea mai severă a schimburilor comerciale și a sentimentului economic.

Inflația ar putea fi considerabil mai ridicată pe termen scurt. Totuși, în toate scenariile, se anticipează în continuare că inflația se va reduce progresiv și se va plasa la niveluri apropiate de ținta de 2% în 2024.³

---

³ BCE, Buletin economic nr. 2/2022 – Sintează, p. 1

Inflația

Inflația a accelerat la **5,8% în luna februarie 2022, față de 5,1% în ianuarie**. Dinamica prețurilor produselor energetice, care a atins **31,7% în luna februarie**, constituie în continuare motivul principal al acestei rate (în ansamblu înalte) a inflației și alimentează creșterea prețurilor în multe alte sectoare. Și prețurile alimentelor s-au majorat, pe seama unor factori sezonieri, a costurilor ridicate de transport și a scumpirii îngreșămintelor. Costurile produselor energetice au continuat panta ascendentă și vor fi exercitate presiuni suplimentare asupra prețurilor unor alimente și materii prime ca urmare a războiului din Ucraina.

Rata anuală a inflației IPC a avansat marginal în **ultimul trimestru din 2022 și a încheiat anul la 16,37%** (cu 0,49 puncte procentuale peste dinamica înregistrată la finele trimestrului III), luna noiembrie consemnând punctul de maxim al acestui ciclu (16,76 la sută). Valoarea atinsă la finele anului trecut a fost doar ușor superioară proiecției de **16,3%** din precedentul Raport asupra inflației. Evoluția prețurilor a fost facilitată de o anumită detensionare a piețelor de energie, într-un context internațional și intern caracterizat de moderarea cererii agregate. Astfel, singura contribuție notabilă în sens dezinflaționist de pe parcursul trimestrului IV 2022 a revenit segmentului combustibililor, evoluție determinată de scăderea prețului petrolului Brent, de măsura guvernamentală de compensare a prețului carburanților, de decizia de plafonare a prețului lemnului de foc, dar și de efecte de bază favorabile, date fiind prețurile ridicate ale energiei din 2021. Spre deosebire de trimestrele precedente, în intervalul analizat, avansul de 2,7 puncte procentuale al ratei anuale a inflației CORE2 ajustat (**până la 14,6% în decembrie**) a fost determinat de presiuni generalizate asupra costurilor de producție, resimțite la nivelul tuturor celor trei sub indici principali ai acesteia. Transmisia costurilor cu materiile prime și materialele, utilitățile și forța de muncă a fost, similar perioadelor anterioare, favorizată de persistența excedentului de cerere agregată din economie și, respectiv, de menținerea la niveluri ridicate pe termen scurt a așteptărilor privind inflația ale agenților economici. În cazul alimentelor procesate, principalele presiuni inflaționiste au continuat să fie asociate șocurilor de ofertă – seceta din lunile de vară și reapariția focarelor de pestă porcină și gripă aviară la nivel comunitar⁴.

Rata anuală a inflației în luna februarie 2023, comparativ cu luna februarie 2022, calculată pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) este 13,4%.

---

⁴ Raport BNR trimestrial asupra inflației – Februarie 2023, p.7 consultat la: <https://www.bnr.ro/PublicationDocuments.aspx?cid=3922> accesat 13.03.2023

Rata medie a modificării prețurilor de consum în ultimele 12 luni (martie 2022 – februarie 2023) față de precedentele 12 luni (martie 2021 – februarie 2022) determinată pe baza IAPC este de 13,0%⁵.

Rata anuală a indicelui prețurilor de consum (%)		
Data	IPC	IAPC
Februarie 2022	8.5	7.9
Martie 2022	10.2	9.6
Aprilie 2022	13.8	11.7
Mai 2022	14.5	12.4
Iunie 2022	15.1	13.0
Iulie 2022	15.0	13.0
August 2022	15.3	13.3
Septembrie 2022	15.9	13.4
Octombrie 2022	15.3	13.5
Noiembrie 2022	16.8	14.6
Decembrie 2022	16.4	14.1
Ianuarie 2023	15.1	13.4
Februarie 2023	15.5	13.4

Piața muncii

Condițiile de pe piața forței de muncă au continuat să se amelioreze, șomajul reducându-se la 6,8% în luna ianuarie 2023, față de ianuarie 2022 - când a fost 5,7%⁶. Deși deficitul de forță de muncă afectează tot mai multe sectoare, creșterea salarială rămâne modestă, în ansamblu. În timp, revenirea economiei la funcționarea la capacitate maximă ar trebui să susțină o majorare mai rapidă a câștigurilor salariale. Diferitele anticipații privind inflația pe termen mediu-lung bazate pe analiza piețelor financiare și pe sondaje se situează la circa 2%. Acești factori vor contribui, de asemenea, în continuare la inflația de bază și vor sprijini plasarea de o manieră durabilă a inflației totale la nivelul țintei de 2%.

Conflictul din Ucraina a avut un anumit impact asupra pieței muncii din România, deși efectele generale au fost relativ limitate. Unul dintre cele mai vizibile efecte a fost asupra modelelor de migrație. Înainte de conflict, mulți ucraineni au venit în România pentru a lucra, în special în sectoare precum construcții, agricultură și ospitalitate. Cu toate acestea, conflictul a perturbat aceste modele de migrație, mulți ucraineni întorcându-se acasă sau căutând de lucru în alte țări. Acest lucru a creat unele provocări pentru angajatorii români care se bazează pe forța de muncă străină.

⁵ Date INS privind indicele prețurilor de consum, disponibile la:

<https://insse.ro/cms/ro/content/indicele-pre%C8%9Burilor-de-consum-ipc-94>

⁶ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_bim_ianuarie22r.pdf

Unele întreprinderi au raportat dificultăți în găsirea lucrătorilor calificați, în special în sectoare precum construcțiile și agricultura. Totuși, impactul a fost relativ limitat, întrucât în România mai există încă mulți alți lucrători străini, inclusiv din alte țări UE. În plus, conflictul a contribuit la instabilitatea politică și economică din regiune, ceea ce poate afecta încrederea investitorilor și, prin urmare, creșterea economică. Cu toate acestea, economia românească a rămas relativ stabilă în ultimii ani, cu rate scăzute ale șomajului și o creștere puternică în unele sectoare (menționate mai sus). Pe ansamblu, economia românească a rămas relativ stabilă, iar guvernul a implementat o serie de politici pentru a sprijini crearea de locuri de muncă și creșterea economică.

Potrivit anticipațiilor, piața forței de muncă va rămâne relativ rezilientă la recesiunea ușoară care urmează, reflectând strategiile de menținere a numărului de angajați pe fondul unor deficite încă semnificative de forță de muncă. În general, se estimează o încetinire considerabilă a creșterii medii anuale a PIB real, de la 3,4% în 2022 la 0,5% în 2023, urmată de o redresare la 1,9% în 2024 și la 1,8% în 2025. Comparativ cu proiecțiile din luna septembrie 2022, perspectivele creșterii PIB au fost revizuite în sens ascendent cu 0,3 puncte procentuale pentru 2022, pe seama rezultatelor peste așteptări din perioada verii, și în sens descendent cu 0,4 puncte procentuale pentru 2023, rămânând nemodificate pentru 2024.⁷ Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost, în trimestrul III al anului 2022, de 63,4%, în scădere față de trimestrul II 2022 cu 0,1 puncte procentuale. Gradul de ocupare a fost mai mare la bărbați (71,6% față de 55,0% la femei) și la persoanele din mediul urban (69,3% față de 56,4% în mediul rural). Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 19,7%. Rata șomajului² în trimestrul III 2022 a fost de 5,4%, în creștere cu 0,1 puncte procentuale față de cea înregistrată în trimestrul II 2022⁸.

Contextul macroeconomic global a continuat să fie grevat de o serie de șocuri cu impact advers: activitatea economică a încetinit vizibil, în timp ce presiunile inflaționiste au persistat la niveluri extrem de ridicate, condițiile financiare s-au înăsprit, inclusiv ca efect al normalizării politicilor monetare, iar riscurile în plan geopolitic au rămas direct corelate cu evoluția războiului din Ucraina care, cel puțin până la acest moment, după aproape un an de la declanșare, nu pare să își fi diminuat din intensitate. Pe acest fond, încrederea consumatorilor și cea a companiilor s-au menținut la cote extrem de reduse, implicând noi revizui ale perspectivelor de evoluție a principalelor variabile macroeconomice. În continuare, principalele surse de riscuri și, respectiv, incertitudini au ca resort dominant evoluțiile din plan geopolitic, cu impact resimțit direct pe piețele de energie și pe cele ale altor materii prime, importante surse inflaționiste de natura ofertei. Scenariul de bază curent a fost construit în ipoteza unei durate prelungite a războiului din Ucraina, însoțită de continuarea aplicării sancțiunilor economice impuse Rusiei pe tot parcursul intervalului de prognoză.

---

⁷ Banca Centrală Europeană, Buletin economic 08/2022, <https://www.bnro.ro/Buletinul-lunar-al-BCE-3222.aspx>

⁸ Date INS, trimestrul III al anului 2022, disponibile la: https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_tr3r_22.pdf

În trimestrul III 2022, rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 68,9% - populația activă a României fiind de 8261,6 mii persoane, din care 7816,1 mii persoane ocupate și 445,5 mii persoane în șomaj. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost, în trimestrul III al anului 2022, de 63,4%, în scădere față de trimestrul II 2022 cu 0,1 puncte procentuale. Gradul de ocupare a fost mai mare la bărbați (71,6% față de 55,0% la femei) și la persoanele din mediul urban (69,3% față de 56,4% în mediul rural). Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 19,7%. Rata șomajului² în trimestrul III 2022 a fost de 5,4%, în creștere cu 0,1 puncte procentuale față de cea înregistrată în trimestrul II 2022. Pe sexe, ecartul dintre cele două rate ale șomajului a fost de 0,9 puncte procentuale (5,8% la bărbați față de 4,9% la femei), iar pe medii rezidențiale, de 5,0 puncte procentuale (8,3% în mediul rural, față de 3,3% în mediul urban). Pe grupe de vârstă, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (23,9%) în rândul tinerilor (15-24 ani). Distinct de cele 7816,1 mii persoane ocupate, alte 756,2 mii persoane au lucrat în gospodăria agricolă proprie, pentru a produce bunuri agricole destinate exclusiv sau majoritar auto-consumului, acestea fiind într-una dintre următoarele situații:

- fie majoritatea producției obținute în gospodărie s-a consumat în gospodăria proprie și doar o mică parte a producției agricole obținute a fost destinată vânzării;
- fie producția agricolă obținută a fost destinată exclusiv consumului propriu și reprezintă o parte substanțială a consumului total al gospodăriei⁹.

Protecția socială

Conflictul din Ucraina ar putea prezenta riscuri pentru bunăstarea socială, atât pentru populația direct afectată de conflict, cât și pentru populația din țările vecine precum România. Unul dintre riscurile cheie este generat de deplasarea populației. Conflictul a dus la strămutarea a milioane de oameni, dintre care mulți au migrat în țările vecine (inclusiv în România). Acest lucru a pus presiune asupra sistemelor de asistență socială din aceste țări, din perspectiva necesităților de hrană, adăpost și alte servicii de bază pentru populația strămutată. În plus, conflictul a dus la perturbări economice în regiune, cu impact asupra bunăstării sociale. De exemplu, pierderea locurilor de muncă și reducerea activității economice ar putea duce la creșterea sărăciei și a inegalității sociale. Acest lucru ar putea afecta capacitatea indivizilor și a familiilor de a accesa servicii de bază, cum ar fi asistența medicală și educația. În cele din urmă, conflictul ar putea afecta coeziunea socială și stabilitatea în regiune. Conflictul a dus la tensiuni între diferite grupuri etnice și lingvistice din Ucraina și există riscul – deși minor, deocamdată - ca acest lucru să se răspândească și în țările vecine (ceea ce ar putea duce la tulburări sociale și alte forme de instabilitate, care ar putea avea un impact asupra bunăstării sociale în regiune).

---

⁹ https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_tr3r_22.pdf

Piața energetică

Într-una dintre publicațiile recente ale Băncii Centrale Europene se arată că, în condițiile în care șocul energetic generat de războiul din Ucraina se propagă la nivelul economiei, pe fondul nivelului ridicat al inflației și a incertitudinilor determinate de reduceri ale producției în sectoarele energointensive, se poate anticipa o ușoară contracție a creșterii PIB real atât pentru trimestrul IV 2022, cât și în trimestrul I 2023. Începând cu a doua jumătate a anului 2023, conform estimărilor, activitatea economică va cunoaște un proces de redresare, pe fondul reechilibrării pieței energiei, a reducerii incertitudinilor din economie, a soluționării blocajelor la nivelul ofertei, a ameliorării veniturilor reale și consolidării cererii externe - nivelul PIB menținându-se, totuși, net inferior traiectoriei anticipate înainte de războiul din Ucraina.¹⁰

Prin declarația de la Versailles, din martie 2022, liderii celor 27 de state membre ale Uniunii Europene au convenit să **elimine treptat și în cel mai scurt timp posibil dependența UE de combustibilii fosili** din Rusia.

- [Consiliul European, 24-25 martie 2022](#)

La 30-31 mai 2022, Consiliul European a convenit asupra unei **interdicții pentru aproape 90% din totalul importurilor de petrol din Rusia** până la sfârșitul lui 2022, cu o excepție temporară pentru țițeiul livrat prin conducte.

Având în vedere mișcările de pe piețele energetice, condițiile și circumstanțele diferite ale statelor membre, liderii UE au solicitat:

- diversificarea în continuare a surselor și rutelor de aprovizionare cu energie
- accelerarea utilizării surselor regenerabile de energie
- îmbunătățirea în continuare a eficienței energetice
- îmbunătățirea interconexiunilor dintre rețelele de gaze și de energie electrică.

Pretul energiei: la finalul lunii august 2022 s-au înregistrat valori-record de 3.000 lei/MWh. Cei 600 euro/MWh plătiți în România reprezentau un preț ce se regăsea la acel moment, cu mici fluctuații, în toată Europa Centrală, Spania și Portugalia fiind excepțiile continentului datorită unor reglementari care le excludeau din mecanismul formării prețului la energia electrică. Lucrurile s-au schimbat radical de atunci. Și nu este un caz izolat nici acum, în toata Europa avem o ieftinire semnificativă.

---

¹⁰https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202212_eurosystemstaff-6c1855c75b.ro.html

- De exemplu, conform site-ului energyineu.com, pe 18 octombrie România avea un preț mediu de 175 euro/MWh ca și în Bulgaria, în vreme ce în Ungaria era 172 euro, în Austria 168 euro, Italia 175 euro, Germania 168 euro, Elveția 164 euro, Finlanda 125 euro, Suedia 119 euro, Belgia 146 euro, Polonia 137 euro, Spania 81 euro/MWh, etc.
- Și prețul gazelor naturale sunt în scădere puternică. Pe bursa TTF de gaze din Olanda, cu livrare la termen, prețul pentru noiembrie a ajuns la 110 euro/MWh (cotație din 18 octombrie). Pe 29 august 2022 s-a înregistrat o cotație record de 350 euro/MWh - de atunci trendul este constant de scădere și, în acest segment, reducerile au fost spectaculoase.

Comerțul cu produse agricole

Conflictul din Ucraina a influențat comerțul agricol în general și într-o oarecare măsură și prețurile produselor de acest tip din România, deși efectele generale au fost relativ modeste. România este un producător major de produse agricole, inclusiv grâu, porumb și semințe de floarea soarelui. Înainte de conflict, Ucraina era una dintre cele mai mari piețe de export pentru aceste produse. Cu toate acestea, conflictul a perturbat fluxurile comerciale și a provocat o oarecare incertitudine pentru întreprinderile care operează în regiune. În mod special, conflictul a dus la întreruperi în transport și logistică, cu efect asupra disponibilității și costului produselor agricole. În plus, conflictul a contribuit la instabilitatea politică în regiune, ceea ce poate crea incertitudine pentru investitori și afaceri.

În pofida acestor provocări, impactul asupra comerțului românesc de produse agricole și asupra prețurilor produselor a fost relativ limitat. Acest lucru se datorează în parte poziției puternice a României ca producător și exportator major de produse agricole, precum și diversificării piețelor de export.

Mai mult, guvernul României a implementat o serie de politici de sprijinire a sectorului agricol, cum ar fi subvenții și investiții în infrastructură. Aceste măsuri au contribuit la menținerea competitivității produselor agricole românești, în ciuda provocărilor generate de conflictul din Ucraina.

În general, deși conflictul din Ucraina a avut un anumit impact asupra comerțului agricol și prețurilor produselor din România, poziția puternică a țării în sector și sprijinul guvernului au contribuit la atenuarea acestor efecte.¹¹

---

¹¹ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-on-the-markets-eu-response/>

	Animale și păsări sacrificate		Greutatea în carcasă	
	Luna ianuarie 2023*) față de:		Luna ianuarie 2023*) față de:	
	ianuarie 2022	decembrie 2022	ianuarie 2022	decembrie 2022
Bovine - total	102.2	102.2	100.5	101.2
- în unități industriale specializate (abatoare)	84.6	84.6	81.8	86.2
Porcine - total	103.3	33.7	102.7	33.1
- în unități industriale specializate (abatoare)	93.0	69.6	93.0	72.0
Ovine și caprine - total	103.7	34.6	104.2	36.0
- în unități industriale specializate (abatoare)	92.3	63.2	89.7	68.6
Păsări - total	120.1	99.8	120.2	100.5
- în unități industriale specializate (abatoare)	113.4	104.0	114.4	103.8

Datele privind producția și comerțul cu animale/produse animaliere și alte produse agricole din 2022 nu au fost încă publicate de către INS, data publicării acestora fiind [14 iulie 2023](#). Pentru producția cu grâu, datele Eurostat sunt disponibile doar până la nivelul anului [2021](#).

În luna ianuarie 2023, față de luna decembrie 2022, numărul sacrificărilor a crescut la bovine, iar la porcine, la ovine și caprine și la păsări a scăzut; greutatea în carcasă a crescut la bovine și la păsări și a scăzut la porcine și la ovine și caprine. În comparație cu luna ianuarie 2022, numărul sacrificărilor și greutatea în carcasă au crescut la toate speciile de animale și păsări.

Sursă: <https://insse.ro/cms/ro/content/sacrific%C4%83rile-de-animale-si-p%C4%83s%C4%83ri-%C8%99i-produc%C8%9Bia-de-carne-97>

Sectorul industrial

În luna ianuarie 2023, producția industrială (serie brută) a crescut față de luna precedentă cu 3,5%, datorită creșterii industriei prelucrătoare (+5,5%). Industria extractivă și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat au scăzut cu 9,5%, respectiv cu 1,9%. Producția industrială, serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonality, a fost mai mare față de luna precedentă cu 2,0%. Industria prelucrătoare a crescut cu 2,4%, în timp ce producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat și industria extractivă au scăzut cu 2,3%, respectiv cu 0,9%. Față de luna corespunzătoare din anul precedent, producția industrială (serie brută) a scăzut cu

5,4%, ca urmare a scăderilor înregistrate de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-14,4%) și industria prelucrătoare (-3,9%). Industria extractivă a crescut cu 0,6%¹².

Conflictul din Ucraina a afectat industria și unele sectoare de producție (industrială) din România, deși și în acest domeniu efectele generale au fost relativ limitate.

Evoluția principalilor indicatori din industrie - modificări procentuale față de perioada corespunzătoare:

2021 - 2022 (în %)

- **Producția industrială:** Trimestrul I - 0,6 -2,1

Trimestrul II - 7,1 - 0,9

Trimestrul III - -2,8 -1,4

- **Cifra de afaceri** – total -3,6 -10,7

4,6 -16,1

-13,2 -14,1

- **Stocurile de produse finite** 17,2 - 28,1

15,4 - 48,2

22,7 - 37,8

În aceste condiții, la finalul anului 2022, comparativ cu anul precedent, se estima o evoluție negativă a producției industriale, respectiv scăderi mai mari ale cererii pe piața internă. Astfel, se prognozează o reducere de 1,4% a producției industriale pentru anul 2023.

Volumul cifrei de afaceri pentru întreaga industrie este estimat să scadă cu 14,1%, în timp ce stocul de produse finite poate crește, în ansamblu, cu aproximativ 38%.

În cel de-al treilea trimestru al anului 2022, producția industrială a avut o scădere de 3,0% față de trimestrul anterior; **comparativ cu trimestrul III 2021, producția industrială s-a redus cu 0,9%**. Astfel, pe un interval de nouă luni, producția industrială a consemnat o diminuare de 0,9%. Diferența de 2 puncte procentuale dintre realizările statistice ale producției industriale, față de trimestrul anterior și prognoza inițială de -5,0% s-a datorat evoluției peste estimările inițiale în cazul anumitor ramuri, fiind dificil de anticipat evoluția activității economice de către agenții raportori, în contextul actualelor condiții din piață și pe fondul continuării stării

---

¹² https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/ipi01r23.pdf

de incertitudine din mediul economic. Cele mai ample diferențe pot fi menționate în cazul anumitor ramuri care s-au situat peste estimări, cum ar fi: fabricarea de mașini, utilaje și echipamente (10,4 %), activități de servicii anexe extracției (9,7 %), fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice (6,2 %).

În alte cazuri, au fost prognozate scăderi importante ale producției industriale, însă scăderile nu au avut loc în parametrii estimați: produse textile (8,6 %), fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (7,6 %), tipărire/print/activități conexe (6,4 %), alte activități industriale (4,7 %), finisarea pieilor (4,6 %), fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (4,0%).

Ramuri pentru care se așteaptă o scădere mai mare de 15%:

- fabricarea substanțelor și a produselor chimice;
- industria metalurgică;
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte.

Ramuri pentru care se așteaptă o scădere între 15% și 10%:

- industria energetică;
- prelucrarea lemnului;
- alte activități extractive.

Ramuri pentru care se așteaptă o scădere între 10% și 5%:

- mobilă;
- produse nemetalice (din minereuri nemetalice);
- produsele din cauciuc și mase plastice;
- fabricarea echipamentelor electrice;
- industria construcțiilor metalice și a produselor din metal;
- fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie.

Ramuri pentru care se așteaptă o scădere între 5% și 0%:

- industria produselor textile;
- extracția petrolului brut și a gazelor naturale;
- servicii conexe industriilor extractive;
- fabricarea produselor din tutun;
- fabricarea altor mijloace de transport;
- fabricarea băuturilor.

Ramuri pentru care se așteaptă o creștere între 0% și 5%:

- industria alimentară;
- alte activități industriale.

Ramuri pentru care se așteaptă o creștere între 5 și 10%:

- fabricarea produselor farmaceutice de bază;
- fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice;

- tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor;
- extracția minereurilor metalifere.

Ramuri pentru care se așteaptă o creștere între 10 și 20%:

- fabricarea autovehiculelor de transport rutier;
- fabricarea de mașini, utilaje și echipamente (industria de mașini-unelte);
- fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țigieiului;
- tăbăcărie și finisarea pieilor.

Ramuri pentru care se așteaptă o creștere de peste 20%:

- repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor¹³.

În perioada 01.01-31.05.2022, ponderi importante în structura exporturilor și importurilor sunt deținute de următoarele grupe de produse: mașini și echipamente de transport, respectiv 42,7% la export și 32,5% la import și alte produse manufacturate, respectiv 31,3% la export și 29,6% la import. În context, inflația medie anuală a crescut semnificativ ajungând - la sfârșitul lunii martie 2022 - la 10,2 puncte procentuale. Evoluția indicelui prețurilor de consum în industrie a fost suficient de mare și a crescut de la o lună la alta cu 1,5%. Prețurile producției industriale per total au crescut din luna mai 2021 până în luna mai 2022 cu 46,6%.¹⁴

Mediul de afaceri. Salarii

Un număr de 3.374 firme au fost dizolvate în prima lună a anului 2023, cu 41,17% mai multe comparativ cu luna ianuarie 2022, [conform datelor centralizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului](#). Domeniul de activitate care a înregistrat cele mai multe dizolvări de firme, în ianuarie 2023, este reprezentat de comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor - unde s-au consemnat 948 de dizolvări de firme, la nivel național. Față de perioada similară a anului anterior, dizolvările din acest sector au crescut cu 25,56%. Activitățile profesionale, științifice și tehnice, construcțiile, precum și industria prelucrătoare sunt alte domenii de activitate unde s-a consemnat un număr mare de dizolvări de firme, și anume 348 (+81,25%), 318 (+40,71%), respectiv 291 (+46,97%).

Au existat indicii conform cărora unele companii occidentale s-ar fi putut muta din Ucraina în România, urmare a conflictului, însă nu există date sistematice în acest

¹³ Estimarea evoluției industriei în trimestrul III 2022 pe baza anchetei de conjunctură https://cnp.ro/wp-content/uploads/2022/09/Ancheta_de_conjunctura_trim_III_2022.pdf p.6

¹⁴ https://www.revistadestatistica.ro/supliment/wp-content/uploads/2022/08/rrss07_2022_05ro.pdf p.93

sens, deocamdată. Un factor care ar putea contribui la această schimbare este reprezentat de perturbarea fluxurilor comerciale și a activității economice cauzate de conflict. Multe companii au raportat dificultăți de operare în Ucraina, în special în regiunile estice, afectate de conflict. Acest lucru a determinat unele companii să caute locații alternative pentru operațiunile lor. Cu toate acestea, este de remarcat faptul că această schimbare nu a reprezentat o "migrație în masă", iar impactul asupra economiei românești a fost mai curând modest.

În plus, România este o destinație majoră pentru investițiile străine - fapt ce poate fi remarcat în ultimii ani, anterior conflictului - în sectoare precum producția industrială, IT și servicii. Țara are un climat de afaceri favorabil, cu taxe mici și o forță de muncă calificată. Mai mult, România este membră a Uniunii Europene și oferă acces la o piață prosperă. Acești factori au făcut din România o locație atractivă pentru companiile străine care doresc să își stabilească sau să-și extindă operațiunile în regiune.

În luna ianuarie 2023, câștigul salarial mediu brut a fost 6831 lei, cu 276 lei (-3,9%) mai mic decât în luna decembrie 2022. Câștigul salarial mediu net a fost 4254 lei, în scădere cu 144 lei (-3,3%) față de luna decembrie 2022. Valorile cele mai mari ale câștigului salarial mediu net s-au înregistrat în activitățile de prestări servicii în tehnologia informației (inclusiv activități de servicii informatice) (10041 lei), iar cele mai mici în hoteluri și restaurante (2412 lei).

În ianuarie 2023 comparativ cu ianuarie 2022: câștigul salarial mediu net a crescut cu 15,0% .

Câștigul salarial în raport cu evoluția prețurilor de consum: indicele câștigului salarial real a fost 99,9% în luna ianuarie 2023 față de luna ianuarie 2022. Indicele câștigului salarial real a fost 96,4% în luna ianuarie 2023 față de luna decembrie 2022¹⁵.

Mediul înconjurător

Conflictul din Ucraina poate prezenta riscuri pentru mediu, în special în ceea ce privește gestionarea materialelor periculoase și potențialul de deteriorare a mediului. Unul dintre riscurile majore este legat de impactul conflictului asupra instalațiilor industriale și infrastructurii din regiune. Multe instalații industriale sunt situate în apropierea zonelor de conflict, iar luptele ar putea deteriora aceste instalații, ducând la degajarea de materiale periculoase în mediu (principalul pericol fiind legat de starea centralelor nucleare). Acestea ar putea include scurgeri de petrol, degajări chimice și alte forme de poluare. În plus, conflictul ar putea perturba managementul

---

¹⁵ https://insse.ro/cms/ro/content/c%C3%A2%C8%99tigul-salarial-mediulunar-98?fbclid=IwAR34-aDQsczoa7rBdLP6_Y-8ft7VxsX4sk-fi9EptFb5NGedrmnDQKsKf8w

de mediu și cadrele de reglementare din regiune. Acest lucru ar putea afecta capacitatea guvernelor și a altor organizații de a gestiona riscurile de mediu și de a răspunde la urgențele de mediu. Există, de asemenea, potențialul de deteriorare a infrastructurii, cum ar fi barajele și stațiile de tratare a apei, care ar putea afecta calitatea și disponibilitatea apei în regiune. Acest lucru ar putea avea impact în aval asupra ecosistemelor și asupra disponibilității apei pentru agricultură și alte utilizări. În cele din urmă, conflictul ar putea duce la o deplasare a populațiilor, care ar putea avea un impact asupra durabilității mediului în regiune. Populațiile strămutate pot fi forțate să trăiască în adăposturi temporare sau în așezări informale, ceea ce poate pune presiune asupra resurselor naturale și poate crește riscul degradării mediului. În ansamblu, deși riscurile de mediu prezentate de conflictul din Ucraina sunt semnificative, este dificil de prezis exact amploarea și natura acestor riscuri. Cu toate acestea, este important ca guvernele și alte organizații din regiune să fie conștiente de aceste riscuri și să ia măsuri pentru a le atenua acolo unde este posibil.

Perspectivă militară

Îngrijorările legitime pentru securitatea teritoriului național au fost abordate prin mai multe măsuri ale NATO și guvernului României, între care pot fi amintite:

- **suplimentarea trupelor NATO pe teritoriul țării, [trupe de forță de reacție rapidă](#)** NATO în România;
- **accelerarea constituirii Grupului de Luptă NATO din România** (discuții pe această temă și cu Vicepreședintele SUA, Kamala Harris și la CSAT sau în alte contexte);
- **activarea articolului 4 al NATO**. România și alte state NATO [au cerut](#) chiar în dimineața zilei de 24 februarie, prima zi a războiului din Ucraina, activarea articolului 4 al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, care presupune consultări între aliați pe tema unor îngrijorări privind propria securitate.
- **[creșterea bugetului pentru apărare de la 2% la 2,5%](#)**
- **conflictul va constitui și un impuls pentru [industria militară](#)** la nivel global, dar și pentru industria de apărare românească (de menționat asocierea în vederea [producerii de drone militare](#) în România, proiecte cu firma Elbit din Israel, alte proiecte de tip off-set;
- **România a permis [transferul de armament](#) și de echipament militar pentru Ucraina prin propriul teritoriu național**. NATO [a cerut](#) României să permită tranzitul pe teritoriul său de arme către Ucraina, lucru aprobat în [sedința CSAT de pe 1 martie](#). Tot atunci s-au identificat 2 priorități ale României pentru următoarea perioadă: **creșterea bugetului pentru apărare și consolidarea independenței energetice** „în principal prin dezvoltarea energiei regenerabile și nucleare civile”. De asemenea, România a acordat Ucrainei și un semnificativ sprijin medical și umanitar

Defence spending by Nato countries in Europe as % of GDP

Source: NATO. Based on estimated figures for 2020 spending

Procentul cheltuielilor pentru apărare, 2020. Sursa: [BBC](#)

BBC

Perspective politice și interesele strategice ale României

În această perioadă deosebit de dificilă au fost nenumărate semnale de susținere din partea aliaților NATO și din cadrul Uniunii Europene, mesaje care au circulat des în ambele sensuri. Din acest punct de vedere sunt importante de menționat și vizitele diplomaților americani de rang înalt în această zonă - de exemplu vizitele Secretarului de Stat Antony Blinken, Vicepreședintei SUA Kamala Harris sau a Secretarului Apărării Lloyd J. Austin III.

Un alt dosar important pentru România este reprezentat de Republica Moldova și de sprijinul acordat acesteia (în demersurile sale de integrare europeană, dar și în plan economic și politic).

Evenimente și semnale importante de ordin politic și strategic raportate la problematica Republicii Moldova:

– pe 4 martie Republica Moldova a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană. În contextul evenimentelor din Ucraina, o țară care nu este membră NATO și care este victima unei agresiuni externe, s-ar putea interpreta ca realistă și eventuala remodelare a conceptului de neutralitate, dacă acest lucru nu i-ar mai garanta Moldovei securitatea. Istoria ne arată că nicio țară, după 1995 (când au aderat Austria, Suedia și Finlanda) nu a aderat la UE înainte de a fi membră a NATO.

Statele NATO și/sau UE. Sursa: globe-project

Desigur, mesajele de susținere venite de la Bruxelles în toată această perioadă (pentru Moldova, Georgia și Ucraina, în special) au avut și scopul de a aduce un plus de optimism populațiilor care au temeri majore legate de agresivitatea Federației Ruse și de pericolul contagiunii războiului. Procesul de aderare este unul de durată (dincolo de impactul emoțional) implică consens politic european, un parcurs de tip road-map dar și consens politic intern (la nivelul statelor-candidat). România este în măsură să ofere un sprijin consistent și expertiză – în continuare – Moldovei dar și celorlalte state în chestiune, dacă va fi solicitată în acest sens. Evident, în dimensiunea dialogului României cu partenerii săi strategici, securitatea Moldovei a reprezentat o prioritate pe agenda discuțiilor oficiale (cu vicepreședintele SUA, premierul Spaniei etc.)¹⁶.

¹⁶ <http://ispri.ro/impactul-razboiului-din-ucraina-asupra-romaniei/>

Riscuri potențiale

Între riscurile evidențiate de analiștii politici și militari cel mai semnificativ este reprezentat de extinderea conflictului în regiune, cu tot ceea ce ar implica un astfel de scenariu: escaladare militară, suplimentarea sancțiunilor economice cu un impact major asupra fluxurilor comerciale și investiționale din regiune, migrația suplimentară a unor mase de oameni și presiunea suplimentară pusă pe instrumentele de sprijin umanitar, creșterea asistenței militare (cu costurile aferente) etc. Un astfel de scenariu ar amplifica incertitudinea în mediul de afaceri la nivelul întregii regiuni, putând afecta și economia României.

Un alt risc este reprezentat de potențialul de instabilitate politică din Ucraina. Conflictul a contribuit la incertitudinea politică din această țară și există riscul ca, acest lucru să conducă la o instabilitate economică suplimentară. Pot fi afectate fluxurile de bunuri și servicii dintre cele două țări (România / Ucraina) ceea ce ar putea afecta economia românească dar și piața muncii (dacă fenomenul migrator va crește).

Impactul la nivelul sectorului energetic: continuarea pe termen nedefinit a conflictului va putea influența, în continuare, prețurile energiei și perturba producția industrială dar și din alte domenii (chiar dacă UE și-a redus dependența de Rusia, la acest capitol).

În cele din urmă, conflictul ar putea afecta sectorul turismului din regiune și din România (în mod direct, turiștii ruși au adus României cca 20 milioane euro în 2019, raportat la valoarea de 1 miliard euro, cât au cheltuit cele peste 2 milioane de turiști care au vizitat România).

Bibliografie

Academia Română, Institutul de Economie mondială, *Piața Internațională, Analiza de conjunctură economică și geopolitică, prețuri și cotații*, Nr. 11/noiembrie 2022

BCE, Buletin economic nr. 1/2022

BCE, Buletin economic nr. 2/2022

BCE, Buletin economic nr. 3/2022

Rapoarte BNR 2022, disponibile la: <https://www.bnr.ro/Publicatii-periodice-204-Mobile.aspx>

<https://www.bbc.com/news/world-44717074>

<https://www.bnr.ro/PublicationDocuments.aspx?icid=3922>

<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-on-the-markets-eu-response/>

[https://cnp.ro/wp-content/uploads/2022/12/Ancheta de conjunctura trim IV 2022.pdf](https://cnp.ro/wp-content/uploads/2022/12/Ancheta_de_conjunctura_trim_IV_2022.pdf)

https://www.economica.net/onrc-3-374-de-firme-au-fost-dizolvate-in-ianuarie-2023-cu-4117-mai-multe-comparativ-cu-ianuarie-2022_653639.html?fbclid=IwAR3OcB7dbdf3J6J6GBGy-jS1FfRFlg9i1-T_y-gm_JOPBkf-jzusJmi9Miw

https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_tr3r_22.pdf

¹https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202212_eurosystem_staff-6c1855c75b.ro.html

<https://insse.ro/cms/ro/content/efectivele-de-animale-%C5%9Fi-produc%C5%A3ia-animal%C4%83-%C3%AE-n-anul-2022>

https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/somaj_bim_ianuarie22r.pdf

<http://ispri.ro/impactul-razboiului-din-ucraina-asupra-romaniei/>

<https://www.consilium.europa.eu/ro/meetings/european-council/2022/03/24-25/>

<https://romania.europalibera.org/a/rom%C3%A2nia-a-cerut-activarea-articolului-4-al-nato/31720203.html>

<https://tradingeconomics.com/>